

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania A. J.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o podstawę wymiaru składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 21 stycznia 2025 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 10 kwietnia 2024 r., sygn. akt III AUa 909/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A.J. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

ł.n

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2024 r. oddalił apelację A. J. od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 stycznia 2022 r., oddalającego odwołanie ubezpieczonej od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku z 6 sierpnia 2020 r. stwierdzającej, że podstawa wymiaru składek A. J. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej u płatnika

składek O. A. J. wynosi: za lipiec 2012 r. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe 1.023,60 zł, na ubezpieczenie chorobowe 1.023,60 zł, na ubezpieczenie wypadkowe 1.023,60 zł, na ubezpieczenie zdrowotne 2.828,31 zł; od sierpnia do października 2012 r. na ubezpieczenia emerytalne i rentowe 2.115,40 zł, na ubezpieczenie chorobowe 2.115,40 zł, na ubezpieczenie wypadkowe 2.115,40 zł, na ubezpieczenie zdrowotne 2.828,31 zł.

W wywiezionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej A. J. podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego przez jego błędną wykładnię to jest: art. 18 ust. 8, art. 20 ust. 1, art. 41 ust. 12 i art. 13 oraz art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i niezasadne przyjęcie, iż organ rentowy posiada kompetencję do kwestionowania w drodze decyzji podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osoby rozpoczynającej prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej.

W związku z podniesionymi zarzutami skarżąca wniosła o uwzględnienie skargi kasacyjnej w całości i uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji ubezpieczonej i uznanie, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne ubezpieczonej z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej wynosi: w lipcu 2012 r. - 4.410,60 zł, a od sierpnia do października 2014 r. - 9.115,23 zł oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, odwołująca się wskazała, że nadal istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Uzasadniając tak sformułowany wniosek, skarżąca podniosła, że kwestionując stanowisko Sądu Apelacyjnego przyjęte w zaskarżonym wyroku, należy zauważyć, iż wbrew zapatrywaniom tego sądu, jak również Sądu Najwyższego, przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczące podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą są i były jasne, niepotrzebne było zatem dokonywanie ich wykładni systemowej i celowościowej, jakiej dokonał Sąd Najwyższy w uchwale III UZP 3/23.

Należy ponadto zauważyć, że podniesione wyżej kwestie dotyczą podstaw wymiaru składek deklarowanych przez ubezpieczoną w 2012 r., kiedy to w myśl uchwały Sądu Najwyższego II UZP 1/10 nie było wątpliwości interpretacyjnych, co do możliwości deklarowania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne przez przedsiębiorców. Przeciwnie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmował bez żadnych uwag składki wpłacane przez te osoby, jak również wypłacał tym osobom świadczenia. Wszystkie wątpliwości dotyczące prawidłowości tego rozwiązania powstały zatem post factum, co winno skutkować przyjęciem, iż do tego czasu postępowanie przedsiębiorcy było prawidłowe. W ten sam sposób - zdaniem skarżącej - należy ocenić skutki prawne podjętej przez Sąd Najwyższy uchwały - winna ona obowiązywać ex nunc, zaś odnoszenie jej do sytuacji prawnej sprzed 11 lat stanowi naruszenie zasady pewności prawa oraz zaufania obywateli do państwa. Skoro zatem istnieją wątpliwości co do prawidłowości nadania uchwale Sądu Najwyższego III UZP 3/23 mocy zasady prawnej, to nadal istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz organu rentowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty (art. 98 § 1¹ k.p.c.).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia w celu jej merytorycznego rozpoznania. Skarga kasacyjna jako szczególny środek zaskarżenia służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, że w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z

przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że istnieje publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2022 r., II USK 679/21, LEX nr 3549528).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawiązując do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2024 r., II USK 96/24, LEX nr 3768176).

W zakresie wskazywanej przez skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania należy mieć na względzie, że przekonanie Sądu Najwyższego oceniającego na etapie przedsądu o zasadności przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w oparciu o art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c., to jest istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, LEX nr 424365; 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; 12 grudnia 2023 r., II PSK 64/23, LEX nr 3692330; 3 grudnia 2024 r., III USK 226/24, LEX nr 3801321). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych

ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009, nr 3-4, poz. 43; 23 października 2024 r., III USK 332/23, LEX nr 3772083).

Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124; 3 grudnia 2024 r., III USK 214/24, LEX nr 3801320). W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147; 29 listopada 2023 r., III USK 157/23, LEX nr 3632804; 25 września 2024 r., III USK 81/24, LEX nr 3777580). Twierdzenie o występowaniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących owo zagadnienie. Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom. Przede wszystkim w skardze nie podano, jakie konkretnie przepisy wymagają zdaniem odwołującej wykładni, a jedynie ogólnie wskazano na potrzeby wykładni przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczących podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą. Niewątpliwie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie nawiązano do treści przepisów prawa, nie określono zatem, których przepisów domaga się wykładni i nie wyjaśniono, na czym polegają trudności w dekodowaniu norm prawnych. Nie przedstawiono argumentacji jurydycznej, za pomocą której wykazano by, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych. Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej uzasadnieniu podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527; 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; 12 czerwca 2019 r., II UK 255/18, LEX nr 2688935; 3 lipca 2024 r., III PSK 126/23, LEX nr 3732398).

W uchwale w składzie siedmiu sędziów z 29 listopada 2023 r. (III UZP 3/23, LEX nr 3648265) Sąd Najwyższy uznał, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach (art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 oraz art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych) oraz postanowił nadać uchwale moc zasady prawnej.

Na podstawie art. 87 § 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym uchwale nadano moc zasady prawnej, gdyż w kolegialnej ocenie składu potrzeba nadania uchwale takiej mocy wynika z zauważalnego rozchwiania orzecznictwa i niemałego stopnia niepewności u adresatów prawa co do znaczenia poszczególnych orzeczeń i przepisów prawnych w aspekcie tak podstawowej

materii, jak uprawnienia do świadczeń z ubezpieczenia chorobowego osób rozpoczynających i prowadzących działalność gospodarczą oraz z drugiej strony co do uprawnień kontrolnych i decyzyjnych, jakie w tym zakresie przysługują Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu do uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że prawo do kontroli jest podstawowym elementem podmiotowości ZUS, koniecznym do wypełniania powierzonych zadań i prawidłowej realizacji stosunków ubezpieczenia społecznego. Legitymacja do kontroli wynika z przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i z przepisów prawa materialnego dotyczących działalności gospodarczej. Uprawnienia ZUS w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych są określone w sposób otwarty, a nie zamknięty (np. „Do zakresu działania Zakładu należy między innymi” - art. 68 ust. 1, „Zakład wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności” - art. 83 ust. 1, „Kontrola może obejmować w szczególności” - art. 86 ust. 2). Uprawnienia ZUS nie są zatem oparte na zamkniętej egzemplifikacji, co prowadzi do stwierdzenia, że kontrola danej sytuacji nie musi być ściśle określona w ustawie. ZUS wydaje decyzje, które podlegają kontroli sądowej. Z drugiej strony prawo do kontroli nie jest bezwarunkowe, gdyż musi mieć swoją przyczynę.

W aspekcie obecnej sprawy przywołać wypada art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy systemowej (do zadań ZUS należy m.in. „wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne”), jej art. 83 ust. 1 pkt 3 (ZUS wydaje decyzje m.in. w zakresie „ustalania wymiaru składek i ich poboru”) oraz art. 86 ust. 1 pkt 2 (do zakresu kontroli przeprowadzanej przez ZUS wykonywania zadań i obowiązków płatników składek należy w szczególności „prawidłowość i rzetelność obliczania, potrącania i opłacania składek”). Łączne, literalne odczytanie tych przepisów, bez potrzeby odwoływania się do pozostałych metod interpretacyjnych, pozwala na wywiedzenie z nich normy kompetencyjnej ZUS-u do kontroli zadeklarowanej przez ubezpieczonego wysokości podstawy wymiaru składki ubezpieczeniowej oraz jej weryfikacji i rozumowanie takie nie nosi cech ani wykładni rozszerzającej, ani domniemywania ww. kompetencji.

Sąd Najwyższy zwrócił również uwagę, że dopuszczalność kontroli i weryfikacji zadeklarowanej podstawy wymiaru składek na dobrowolne

ubezpieczenie chorobowe znajduje swoje wsparcie w zasadach prawa ubezpieczeń społecznych, zwłaszcza w zasadzie solidarności (wspólnoty ryzyka). Podzielając pogląd o normatywnym, dyrektywnym charakterze tej zasady (K. Antonów, Kompetencje ZUS w zakresie weryfikacji prowadzenia działalności gospodarczej oraz deklarowanej podstawy wymiaru składek z tego tytułu, PiZS 2021, nr 2, s. 8) stanowi więc wskazówkę interpretacyjną, którą należy brać pod uwagę w procesie wykładni prawa. Z zasady tej wynika reguła sprawiedliwej kompensacji szkody, proporcji pomiędzy składką i świadczeniem, godziwością świadczenia względem wkładu. Ustanowienie nadmiernie wysokiej podstawy wymiaru składek w stosunku do rezultatów prowadzonej działalności gospodarczej jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, w szczególności przez naruszenia lojalności jednych ubezpieczonych wobec drugih (pobieranie zawyżonych świadczeń kosztem innych ubezpieczonych), a także sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem ubezpieczeń społecznych.

Sąd Najwyższy zaakcentował, że swoboda określania podstawy wymiaru składek nie może oznaczać dowolności. Założeniem demokratycznego państwa prawa, a co za tym idzie i obowiązującego w nim prawa powinna być dyrektywa, że korzystanie z prawa i kompetencji powinno odbywać się w dobrej wierze, z poszanowaniem aksjologii i zasad prawa. Ubezpieczony, deklarując określoną podstawę wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności, powinien kierować się tym, że ubezpieczenie to jest akcesoryjne wobec prowadzonej działalności gospodarczej, pochodne wobec niej. Musi więc istnieć związek funkcjonalny pomiędzy prowadzoną działalnością pozarolniczą a wysokością zadeklarowanej podstawy wymiaru składki. Oceniając w tym kontekście ową działalność, należy brać pod uwagę łącznie: czas jej prowadzenia, stabilność organizacyjną i dysponowanie określoną infrastrukturą. Oczywiście ocena taka powinna być zindywidualizowana, nie da się określić jednolitych parametrów. Przy ocenie trzeba brać pod uwagę przedmiot prowadzonej działalności, ekonomiczne i społeczne otoczenie, sytuację gospodarczą w określonym segmencie działalności. Tylko takie odpowiedzialne korzystanie z kompetencji do ustalania podstawy wymiaru składki przyznanej ubezpieczonemu przez prawo można oceniać jako korzystanie w dobrej wierze.

Ustawodawca ustalił granice swobody w określaniu podstawy wymiaru składki, lecz nie wynika z tego, że ta podstawa może być dowolnie, w sposób bezwzględnie wiążący ustalona bez powiązania z efektywnością prowadzonej działalności gospodarczej. Pozwany Zakład przyjmuje składki na ubezpieczenie chorobowe i dokonuje wypłaty zasiłków po wystąpieniu ryzyka niezdolności do pracy. Nie może to być sprzeczne z zasadą sprawiedliwości społecznej i zasadą równego traktowania ubezpieczonych (art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) w odniesieniu do wszystkich ubezpieczonych, w tym prowadzących działalność gospodarczą. W przypadku pracowników miarą podstawy zasiłku chorobowego jest przychód z zatrudnienia, czyli wynagrodzenie jako ekwiwalent za pracę na rzecz pracodawcy. Wówczas wysokość składki określa ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych w odpowiedniej proporcji do przychodu. W odniesieniu do ubezpieczonych prowadzących osobiście swoją działalność gospodarczą nie ma definicji składki zawyżonej, jednak ustalanie takiej miary nie jest wykluczone w indywidualnych sprawach przez organ rentowy. Uprawniona jest wówczas ocena, że podstawę wymiaru składki przedsiębiorcy należy ustalać według wartości usług lub dóbr, które przedsiębiorca sprzedaje konsumentom na dostępnym rynku. Przychód ze sprzedaży usług lub dóbr to obiektywna wartość (mierzalna) i dlatego może być odpowiednia dla ustalenia podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe w sytuacji stwierdzenia nadużycia przepisów.

W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego elementem kreującym działalność gospodarczą jest jej zarobkowy charakter. Przesłanka zarobkowego charakteru jest spełniona wtedy, gdy prowadzenie działalności gospodarczej nastawione jest na uzyskanie dochodu. Za wyrokiem Sądu Najwyższego z 11 lutego 2021 r. (II USKP 21/21, LEX nr 3119631; zob. też wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2024 r., III USKP 79/22, LEX nr 3715895; postanowienia Sądu Najwyższego z: 15 maja 2024 r., III USK 197/23, LEX nr 3713945; 14 sierpnia 2024 r., III USK 39/24, LEX nr 3747554. 26 listopada 2024 r., III USK 12/24, LEX nr 3792003; 3 grudnia 2024 r., III USK 226/24, LEX nr 3801321) należy dostrzec, że w judykaturze utrwała się w ostatnim czasie pogląd, zgodnie z którym zarejestrowanie działalności gospodarczej i towarzyszące temu zadeklarowanie nieznajdującej pokrycia w przewidywanych zyskach wysokiej podstawy wymiaru składki na

ubezpieczenia społeczne, a przy tym ze świadomością istnienia przeszkód do prowadzenia tej działalności (np. spodziewane w nieodległym czasie urodzenie dziecka i związana z tym planowana przerwa w prowadzeniu działalności) może wskazywać na intencję (element subiektywny) nie tyle podjęcia i wykonywania zarobkowej działalności gospodarczej o charakterze ciągłym, ile włączenia się do systemu ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania wysokich świadczeń (wyroki Sądu Najwyższego: z 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; 18 grudnia 2018 r., II UK 413/17, LEX nr 2609126; 24 września 2024 r., II USKP 95/23, LEX nr 3762664; postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2024 r., III USK 12/24, LEX nr 3792003).

W realiach niniejszej sprawy, jak ustaliły Sądy *meriti*, uzyskany przez odwołującą się przychód nie był wystarczający, aby pokryć w pełni koszty z prowadzenia działalności gospodarczej i aby opłacić składki na fundusz ubezpieczeń społecznych od deklarowanych podstaw. Uzyskiwane dochody były niewystarczające nawet na opłacenie należności publicznoprawnych. Nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że to P. J., mąż ubezpieczonej był pomysłodawcą i inicjatorem działalności gospodarczej w formie świadczenia usług transmisyjnych i wcześniej prowadził działalność o tożsamym profilu w ramach spółki z o.o. Po zarejestrowaniu działalności gospodarczej przez wnioskodawczynię P. J. dalej wykonywał niemal wszystkie obowiązki związane z prowadzoną przez jego żonę działalnością. W czasie jej nieobecności również sam prowadził działalność, ale nie widział potrzeby zatrudnienia kogoś na miejsce A. J.. W ocenie Sądu Apelacyjnego odwołująca nie była zainteresowana maksymalizowaniem zysków, lecz mając na uwadze, że wkrótce stanie się długotrwale niezdolna do pracy z powodu ciąży, a następnie przez długi okres będzie pobierać wyższy zasiłek macierzyński, jedynie jako środek do celu wykorzystwała przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych regulujące wysokość składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Odwołująca się deklarując od lipca do października 2012 r. najwyższą możliwą podstawę wymiaru składek, z pewnością zdawała sobie sprawę, że w najbliższych miesiącach koszty uzyskania przychodu wzrosną i że są to koszty niewpływające na wysokość obrotów, a jednocześnie, że sytuacja ta będzie miała charakter

przejściowy do czasu rozpoczęcia korzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Co prawda w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą przychód w danym miesiącu nie jest jeszcze znany, a dlatego właśnie ustawodawca przyjął regułę samodzielnego deklarowania kwoty będącej podstawą wymiaru składek. Wysokość podstawy wymiaru składek powinna być więc adekwatna do osiągniętych w ramach działalności dochodów, tak aby pomiędzy uprzednio uzyskanym i spodziewanym zyskiem a wysokością podstawy wymiaru składek zachodziła korelacja pozwalająca na ocenę tej działalności jako działalności zarobkowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego odwołująca się instrumentalnie potraktowała ubezpieczyciela w kształtowaniu swej sytuacji prawnej relatywnie do własnego interesu, zmierzające jedynie do tego, aby osiągnąć maksymalne korzyści kosztem innych osób ubezpieczonych, a zachowanie takie stanowi nadużycie prawa i pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, a ponadto narusza zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, wyrażoną w art. 2a ustawy systemowej, jak również zasadę ekwiwalentności opłacanych składek w stosunku do uzyskiwanych świadczeń z funduszu ubezpieczeń społecznych.

Wobec wyjaśnienia w judykaturze podnoszonych przez skarżącą wątpliwości, a także zgodności zaskarżonego wyroku z uchwałą Sądu Najwyższego III UZP 3/23, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, uznając, że odwołująca się nie wykazała istnienia powołanej przesłanki przedsądu. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto zgodnie z art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 i § 1¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935 z ost. zm. Dz.U. z 2024 r., poz. 762).

[SOP]

[a.ł]

